

**LATURA OBIECTIVĂ A INFRAȚIUNII
REGLEMENTATE LA art. 241¹ COD PENAL**

Cristina CHIHAI

CZU: 343.37:334.012

chihai_cristina@yahoo.com

Ab initio, observăm că latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 241¹ din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM) este formată din fapta prejudiciabilă. Acest semn obiectiv obligatoriu este constituit din acțiunea de practicare ilegală a activității financiare, însoțită în mod obligatoriu și cumulativ de una din inacțiuni sau de ambele inacțiuni reglementate de norma incriminătoare.

Așadar, infracțiunea poate fi comisă în trei modalități cu caracter alternativ: a) practicarea activității financiare fără înregistrare, în modul prevăzut de lege; b) practicarea activității financiare fără autorizare (licență), în modul prevăzut de lege; c) practicarea activității financiare fără înregistrare și fără autorizare (licență), în modul prevăzut de lege.

Sub acest aspect, reținem că fapta prejudiciabilă se concretizează sub formă de acțiune (făptuitorul desfășoară ilegal activitatea financiară) și sub formă de inacțiune (făptuitorul nu-și execută obligația de a se înregistra și/sau de a obține autorizație (licență)). Această modalitate reprezintă infracțiune comisivă mixtă [1, p. 67].

De asemenea, observăm că norma penală prevăzută la art. 241¹ CP RM reprezintă o normă de blanchetă, urmând a fi concretizată prin prevederile altor acte legislative, care stabilesc esența și condițiile de înregistrare și/sau obținere a autorizației (licenței). Prin urmare, art. 241¹ CP RM devine aplicabil cu condiția ca să fie cunoscute și normele de referință.

Curtea Constituțională a reținut, în jurisprudența sa, că existența dispozițiilor de trimitere în normele penale constituie o expresie a procesului obiectiv de reglementare normativă, fiind o modalitate specială de formulare a reglementărilor juridico-penale. Fără a contesta principiul codificării legii penale, recurgerea la dispozițiile de trimitere în Codul penal asigură stabilitatea legii penale, astfel încât conținutul acestora să nu fie direct proporțional cu frecvențele modificări ale actelor normative subsecvente, precum și legătura sistemică cu alte acte normative aplicabile [2]. În acest sens, și Curtea Europeană a reținut că utilizarea normelor de trimitere la incriminarea unor acțiuni sau omisiuni nu este incompatibilă, în sine, cu exigențele articolului 7 din Convenție. Cel mai eficient mod de a asigura previzibilitatea normei este ca norma de trimitere să fie explicită și să stabilească elementele constitutive ale infracțiunii.

În continuare, reținem că conținutul activității financiare este stabilit în art. 9¹ al Legii nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, care este o normă de referință. De asemenea, o altă normă de referință este art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 1 din 16 martie 2018 cu privire la organizațiile de creditare nebanară.

Acest articol interzice organizației de creditare nebanară să atragă depozite sau alte fonduri rambursabile de la public.

Așadar, întru calificarea faptelor socialmente periculoase potrivit art. 241¹ CP RM, concluzionăm că practicarea activității financiare reprezintă:

1) desfășurarea de activități prin care se propune persoanelor, prin ofertă publică, să depună ori să colecteze mijloace financiare rambursabile, indiferent cum se realizează această colectare;

2) desfășurarea de activități prin care se propune persoanelor, prin ofertă publică, să depună ori să colecteze mijloace financiare, sau să se înscrie pe liste cu promisiunea câștigurilor financiare rezultate din creșterea numărului de persoane recrutate sau înscrise, indiferent cum se realizează această colectare sau înscriere pe liste;

3) colectarea de la persoane, prin ofertă publică, de mijloace financiare rambursabile [4, p. 184].

In lato sensu, activitatea financiară este o activitate de prestare a serviciilor financiare. De asemenea, reținem că activitatea financiară reprezintă un gel al activității de întreprinzător. Cea din urmă are o sferă mai largă și înglobează fabricarea produselor, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor. În aceste condiții, potrivit regulii *specialia derogant generalia* stabilită la art. 116 alin. (2) CP RM, concluzionăm că art. 241¹ CPRM este normă specială față de art. 241 CP RM, care este normă generală. Așadar, stabilirea răspunderii penale potrivit art. 241¹ CP RM exclude reținerea suplimentară și a art. 241 CP RM.

În cele ce se succed, vom analiza inacțiunile prevăzute de art. 241¹ CPRM, având în vedere că latura obiectivă a acestei infracțiuni este întregită doar atunci când acțiunea de practicare a activității financiare este însoțită de una sau de ambele inacțiuni. Așadar, făptuitorul încalcă prevederile legale referitor la înregistrarea întreprinderii/persoanei juridice și/sau obținerea autorizației (licenței).

Cu privire la înregistrare, observăm că persoana fizică are dreptul să practice activitate de întreprinzător, în nume și pe cont propriu din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual (art. 34 alin. (1) Codul civil). Persoana juridică se consideră constituită în momentul înregistrării ei de stat (art. 63 alin. (1) Codul civil). Întreprinzătorul este obligat să înregistreze întreprinderea înființată de el pe teritoriul Republicii Moldova până la începerea activității ei economice (art. 27 alin. (1) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi).

Cu privire la obținerea autorizației (licenței), reținem că orice persoană (fizică sau juridică) pentru a practica o activitate financiară în condiții legale trebuie să obțină actul permisiv care îi acordă persoanei dreptul de a desfășura această activitate. Așadar, licența este un act permisiv care investeste titularul cu drept de a desfășura un anumit gen de activitate, integral sau parțial, asupra căruia se răsfrâng criteriile de licențiere stabilite de prezenta lege. Autorizația este privită ca act permisiv care se referă la acordarea anumitor drepturi de activitate și la atestarea întrunirii anumitor

condiții de către agentul economic. (art. 4¹ alin. (1) din Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător).

Totodată, legislatorul a enumerat exhaustiv genurile de activitate supuse licențierii în Anexa nr. 1 la Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 (Nomenclatorul actelor permissive eliberate de către autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător), e.g. activitatea de schimb valutar în numerar cu persoane fizice; activitatea de prestare a serviciilor de plată de către societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică, furnizorii de servicii poștale; activitatea asociațiilor de economii și împrumut; activitatea pe piața de capital: societate de investiții, operator pe piața de capital, societate de administrare fiduciară a investițiilor.

De asemenea, reținem că infracțiunea cercetată este o infracțiune formală și se consideră consumată din momentul comiterii acțiunii de practicare ilegală a activității financiare, urmată de una dintre inacțiunile alternative enumerate la art. 241¹ CP RM. Deși legislatorul a stabilit urmarea prejudiciabilă ca fiind un element constitutiv al laturii obiective, totuși doctrina consideră că aceasta nu este un element obligatoriu. De altfel, mijloacele financiare sustrase ca urmare a practicării ilegale a activității financiare nu sunt absorbite de această infracțiune. În acest caz, fapta prejudiciabilă va forma concurs potrivit art. 190 alin (4)/alin. (5) CP RM și art. 263 alineatele (1) sau (4)/art. 263¹ Cod contravențional, în funcție de modalitatea faptică de comitere și cuantumul urmărilor prejudiciabile cauzate.

În baza celor menționate *supra*, conchidem că textele „dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari” și „pentru aceeași acțiune care a cauzat daune în proporții deosebit de mari” de la art. 241¹ alin. (2) CP RM reprezintă o eroare tehnico-legislativă.

Referințe:

1. SPALATU, V. *Analiza juridico-penală și criminologică a infracțiunii de practicare ilegală a activității de întreprinzător*. Monografie. Chișinău, 2011, 194 p.
2. Hotărârea Curții Constituționale nr. 18 din 30 iunie 2020, privind controlul constituționalității articolului 76¹ alin. (1) din Codul contravențional. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 188-192.
3. STATI, V. *Infracțiuni economice*. Note de curs. Ediția a III-a, revizuită și actualizată până la data de 1 mai 2019. Chișinău: Tipografia Centrală, 2019. 600 p. ISBN 978-9975-146-73-9.